

1. 0 Ny kirkemodell

v/ domprost Knut Andresen

Høringen etter Gjønnnesutvalget er avsluttet. Resultatet tolkes ulikt av statistikere, kirkefolk og politikere. Hovedaktørene er i disse dager de politiske partier. Sp og SV har avviklet sine landsmøter. De har begge holdt fast på sine hovedstandpunkter – for og imot statskirkeordningen. AP skal avvikle sitt i neste uke. APs sentralstyre har tonet flagg. De leter etter kompromisset. Deres forslag er plukket fra hverandre av de andre partiene. Det er en normal prosess og bør ikke vektlegges for sterkt. En Stortingsmelding er bebudet nærmere jul. Statskirkeordningen er i støpeskjeen. Kirkeordningen er på tegnebrettet.

Nå har KA landsråd. Hva kan KA bidra med i prosessen frem mot en avklaring? Prosessuelt vil selvsagt KA være en aktør. Men kan vi antyde også noen konkrete løsninger? Svaret på det finnes i en kombinasjon mellom at KA holder frem de sentrale elementer som KA allerede har lagt til grunn – og samtidig bidrar til å finne de gode kompromisser. Dette foredraget er tenkt å være et innspill til dette.

Landsrådet vedtok i fjor en uttalelse til Gjønnnesutvalget. Den ligger til grunn for KAs standpunkter. Har det skjedd noe i prosessen etter siste landsråd som gjør det aktuelt og nødvendig å revurdere synspunktene?

Det viktigste som har skjedd er at høringen er avsluttet. Hovedstandpunktet til KA har vært en videreføring av en grunnlovsfestet statskirke og reformer innenfor denne ramme. KAs landsråd lanserte i fjor i så måte en fjerde løsning i forhold til modellene i Gjønnnesutvalget. Denne løsningen står vesentlig sterkere i år enn den gjorde i fjor. Høringen er årsaken til dette. Akkurat nå er APs foreløpige konklusjoner en annen årsak.

Samme hvordan man leser høringen – enten som statistikker, kirkepolitiker eller partipolitiker – så går over halvparten (eller halvparten) av kirkelige instanser inn for at en grunnlovsfestet statskirke blir videreført. Dette er faktum – selv om mange av ideologiske og/eller teologiske grunner ikke liker det. Dette gir KA grunn til å fastholde hovedstrukturen i sin uttalelse fra i fjor.

Dersom 2/3 av de kirkelige høringsinstanser hadde gått inn for å oppheve grunnlovsforankringen, ville det være naturlig at oppfølgingen skjedde i henhold til dette. Jeg mener at det burde stilles samme krav til kvalifisert flertall i kirkelige organer som Grunnlovens selv stiller i forhold til vedtak i Stortinget.

Den politiske prosess etter høringen etterlater et bilde av uklarhet. KA bør derfor bidra til å utvikle politiske kompromisser som kan virke samlende både politisk og kirkelig. I så måte bør derfor KA være villig til å revurdere synspunkter fra høringsuttalelsen i fjor.

2.0 Grunnloven og kirken

En grunnlovsfestet statskirkeordning bør altså videreføres. Men på hvilken måte? Det er interessent at modellen som APs sentralstyre har tegnet ut, likner meget på den modell KAs landsråd vedtok i fjor. Like interessant er det at de andre politiske partier – foreløpig – har plukket den fra hverandre. Hva bør beholdes i Grunnloven?

§ 2

- § 2, 1.ledd om ”statsreligionen” inneholder to elementer: at den norske kirke er evangelisk-luthersk og at staten er det samme. APs sentralstyre ville fjerne begge, men samtidig beholde § 16 om Kongens anordningsmyndighet. Det blir å beholde statskirken, men ikke statsreligionen – sa de øvrige partiene. ”Dette henger ikke på greip”, sa flere politikere. Finnes det noen mellomløsninger? Løsningen må bli at paragrafen går over fra å være normativ til å bli deskriptiv – slik ordningen er f.eks. i Danmark. Inge Lønnings standpunkt i Gjønnes-utvalget kan bli den felles plattform:
*Den norske kirke forbliver en evangelisk-luthersk Folkekirke.
Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsettes ved Lov.*

- § 2, 2.ledd om verdigrunnlaget inneholder i dag både bestemmelsen om religionsfriheten og oppdragerplikten. Det er med bakgrunn i de siste 50 års historie bemerkelsesverdig at det nå synes som om ”alle” er enige om at oppdragerplikten skal ut av Grunnloven. Årsaken er nok særlig utviklingen av kristendomsfaget til KRL-fag, dommen i Strasbourg, innføringen av trosopplæringsreformen samt erkjennelsen av at vi i dag lever i et pluralistisk multireligiøst og multikulturelt samfunn. Det har også vært en økende kirkelig erkjennelse av at § 2 ikke er uttrykk for en rettslig forpliktelse staten er bundet av. Dette begynte å sige inn i den kirkelige opinion etter at det kirkelige ”§ 2-utvalget” fremla sin innstilling i 1982 i kjølvannet av Børre Knudsen-saken. Å fjerne § 2, 2.ledd (oppdragerplikten) vil nok naturlig føre til at også den kristne formålsparagraf i skolen tas ut av lovverket.

APs sentralstyre har tilsynelatende intet forslag til erstatning av verdiparagrafen. Det gjenstår å se om dette blir Regjeringens standpunkt.

Her gir høringen etter Gjønnes-utvalget bred støtte til:

Den kristne og humanistisk Arv forbliver Statens Værdigrunnlag.

Det er selvfølgelig at Grunnloven må ha en bestemmelse om religionsfrihet:

Alle Indvaanere i Riget have fri Religionsøvelse.

Det ville være naturlig på bakgrunn at Stortingets behandling av trosopplæringsreformen – og den statlige ideologi omkring religionenes funksjon og betydning i samfunnsbyggingen – at følgende tillegg ble formulert:

Det paahviler Statens Myndigheder at lægge Forholdene til rette for at (Den norske kirke og andre) Tros- og Livssynsamfund gives Adgang til at udøve deres Virksomhet i Henhold til deres Egenart.

§ 4

- Kongens kirkemedlemskap har ikke vært tilstrekkelig vurdert i prosessen. Med en videreføring av grunnlovsbestemmelser om statens forhold til kirken, er det både naturlig og nødvendig at § 4 om Kongens kirkemedlemskap beholdes.

§ 12

- KAs landsråd gikk i fjor inn for at kravet om medlemskap i kirken for halvparten av statsrådets medlemmer ble opphevet. I stedet ble kravet opprettholdt for Kirkestatsråden og kirkelig statsråd kunne utgjøres av de statsråder som til enhver tid var medlem av kirken. Prinsipielt kunne derfor kirkelig statsråd bestå av kun Kirkestatsråden (dersom alle de andre ikke var medlemmer). Egentlig er dette kun en sikringsbestemmelse for at statsrådet ikke skal bli uten medlemmer av Den norske kirke når statsrådet opptrer som kirkestyre. På tross av den betydelige nåværende politiske støy omkring forslaget, er det både kirkelige og politiske grunner for fremdeles å holde på dette som et godt kompromiss – når premisset er at en statskirkeordning i en eller annen form skal videreføres. Det er grunn til å anta at det kirkelig votum – f.eks. ved utnevnelse av biskop – vil stå sterkere når avgjørelsen skal tas av et lite regjeringskollegium eller i verste fall av én statsråd. Politisk er det neppe verken mulig eller riktig å fastholde en bestemmelse om kirkemedlemskap for halvparten i Regjeringen i dagens samfunn.

§ 16

- Dette er en kjerneparagraf i statskirkeordningen fordi den legger et styringsansvar – både arbeidsgiver- og virksomhetsansvar – i aksene Kongen-Kirkedepartement-Biskop. Aksene går historisk tilbake til Kongens enevelde og hans embetsmenn – og er siden for bispeembetets vedkommende blitt kombinert med den teologiske forståelse av embetet. Den politiske vurdering av § 16 i ulike partier i dag synes delt og nesten av prinsipiell karakter: ordningen må beholdes for å beholde statskirkeordningen eller fjernes for å avvikle statskirkeordningen.

KA har hatt et *innholdsmessig* hovedanliggende i forhold til § 16: For å legge til rette for et felles arbeidsgiveransvar for alle ansatte, har det vært viktig for KA at det direkte statlige kirkestyre som følger av Grunnlovens § 16 bortfaller.

Å sløyfe § 16 (det statlige kirkestyre) og beholde § 2 (statsreligionen) er også et standpunkt som kan karikeres: Staten skal ha en kirke, men ikke styre den! Men det er jo langs denne akse at det kirkelige reformarbeid har utviklet seg siden APs Stortingsmelding i nr 40(1980-81) – som ble retningsgivende for de neste 25 års utvikling: Kirken skal få organer som kan styre og organene skal få fullmakter til å utøve kirkestyre! Delegasjonen av myndighet og ansvar fra stat til kirke skulle ”gå til yttergrensene” av det som var konstitusjonelt mulig, ble det uttalt som målsetting i 1980. Disse yttergrensene er ikke nådd. Det er langt igjen. Hele § 16 kan fjernes på basis av de prinsipper som ble lagt i 1980! Bestemmelsene kan erstattes i en rammelov om Den norske kirke hvor kirken får de fullmakter Grunnloven i dag gir Staten.

§ 21 og 27

- Kongen utnevner i dag biskoper og proster. KAs standpunkt har vært at Kongen fortsatt kan utnevne biskopene. Det må samtidig bli bedre valgordninger slik at det kirkelig votum både blir mer entydig og at valgprosedyren blir mer forpliktende. Med en slik grunnlovsbestemmelse kan myndigheten etter hvert delegeres til kirkelige organer ”når disse har oppnådd tilstrekkelig demokratisk legitimitet”, mente APs sentralstyre.

§ 106

- Det har vært lite oppmerksomhet omkring Opplysningsvesenets Fond i prosessen til nå. Både KA og KM har i høringen tatt det som en selvfølge at OVF tilhører Den norske kirke og at dette nå må fastslås i lovgivningen. Jeg tror ikke dette er like selvsagt for de politiske partier.
Løsningen kan her inneholde disse elementer:
  - Den norske kirke lovfestes som egen rettssubjekt
  - OVF fastslås å være Den norske kirkes eiendom (enten i Grunnloven eller i egen lov)
  - Kirkemøtet får forvaltningen av OVF – et arbeid Kirkerådet ivaretar til dagligDenne løsning innebærer både at trossamfunnet Den norske kirke får selvstendig rettslig status og selv disponerer sin egen formue.

Sammenfattende:

Det historiske kompromiss anno 2007 kan i forhold til Grunnloven være:

- Kongen skal være statens og kirkens fremste representant
- Den kristne og humanistisk arv skal fortsatt være statens verdigrunnlag.
- Det er religionsfrihet i vårt land
- Staten har et ansvar for å understøtte trossamfunnene (herunder DnK)
- DnK skal være evangelisk-luthersk folkekirke i dette landet
- Staten fastsetter rammene for DnKs ordning ved lov og legger til rette for dens demokratiske struktur
- Kongen utnevner biskopene (inntil ansvaret kan delegeres til kirkelig organ)
- Kirkemøtet fastsetter kirkens ordninger og retningsgivende planer
- DnK blir et eget rettssubjekt

3.0 Kirkens ordning

Den politiske prosess vil avgjøre om kirkeordningen skal vedtas av Stortinget i egen lov eller at en rammelov gir Kirkemøtet denne myndighet. KAs standpunkt er sistnevnte.

KA har definert to hovedområder som helt sentrale i videreutviklingen av kirkens ordninger:

- finansieringen
- organiseringen

På begge disse områdene trengs videre utredninger. Men noen føringer er tydelige:

Finansieringen har for KA to målsettinger:

- å legge til rette for gode rammevilkår for virksomheten
- å legge grunnlaget for et felles arbeidsgiveransvar for alle ansatte

Organiseringen må finne (det tidshistorisk riktige) balansepunktet mellom

- det statlige og det kirkelige
- det sentrale og det lokale
- demokrati og embete

3.1 Finansieringen

Det synes avklart gjennom høringen at kirken skal ha utelukkende offentlig finansiering. Det er her mye å bygge på i tradisjon og historie. Noen grunnpilarer står urokket. Siden vår første lovgivning i 1024 har ansvarsfordelingen vært bygget på at bøndene holdt kirkene og kongen sendte prestene. Dette har fungert i forskjellige skikkelser opp gjennom historien. Men i dag altså: staten og kommunen.

Ved revisjonen av statskirkeordningen i 2007 *kunne* dette bety:

- kommunene har ansvar for alle kirkebygningene og kirkegårdene
- staten har ansvaret for alle ansatte som ikke er direkte knyttet til drift og vedlikehold av bygg og anlegg (i dag sender Kongen flere enn prester!) Ansvaret for de ansatte innebærer også ansvar for midler til kontor/kontorhold.
- staten har også ansvar for alle kirkelige organ , for tilskuddsordninger til kirkelig virksomhet (bl.a. trosopplæring) og for tilskuddsordninger til kirkebygg.

Utgiftsfordelingen mellom stat og kommunen samsvarer i hovedsak med flertallsforslaget fra Gjønnnes-utvalget. Dette *kan* være det historiske kompromiss. Det betyr altså at kommunene beholder det økonomiske ansvaret for kirkebygningene og kirkegårdene – med de tillemplinger Gjønnnesutvalget har foreslått omkring ordninger for statlige tilskudd til middelalderbygg.

Det er for Staten et enkelt økonomisk grep å redusere statens tilskudd til kommunene tilsvarende styrkingen av det statlige kirkebudsjett. For kirken vil en omlegging av ansvarsforholdet mellom stat og kommune lett føre til en omfordeling av ressurser internt i kirken. Det er derfor viktig med en utredning av hvordan dette skal gjøres.

Selve prinsippet om økonomisk ansvarsfordeling kan Stortinget legge til rette for ved revisjonen av statskirkeordningen i 2007. Men hvordan dette skal organiseres i detalj og i praksis, trenger videre utredning. Det samme gjelder beregningen av hvilke lønnskostnader som i dag ligger i Kirkelig fellestråds budsjetter.

Det historiske kompromiss *kunne* også være at dagens finansieringsordning for kirkelige stillinger – med utgiftsfordeling mellom stat og kommune – beholdes. Det viktigste for KA er ikke hvem som betaler, men at finansieringen legger til rette for ett arbeidsgiveransvar. Det historiske kompromiss *kunne være* at et kirkelig arbeidsgiverorgan på regionalt nivå som representerer soknet, var tilskuddsmottager og fikk ansvaret for forvaltningen av en felles økonomi der stat og kommune var tilskuddspartnere (med basis i dagens økonomiske ansvarsfordeling).

3.2 Organiseringen

Organiseringen må finne det tidshistorisk riktige balansepunkt mellom

- det statlige og det kirkelige
- det sentrale og det lokale (i kirken)
- demokrati og embete

Balansepunktet mellom *det statlige og kirkelige* ligger i fordelingen mellom rammer og innhold. Stortinget fastsetter en rammelov for Den norske kirke og Kirkemøtet vedtar kirkens ordninger og retningsgivende planer.

Balansepunktet mellom *det sentrale og lokale* i kirken ligger i fordelingen av myndighet mellom Kirkemøtet og soknet.

For å etablere balanse også i rettslig forstand, bør DnK – representert ved Kirkemøtet – bli et eget rettssubjekt. Soknet ble eget rettssubjekt ved lovgivningen i 1996. Dermed blir utfordringen å finne balansen i ansvarsfordelingen mellom to kirkelige rettssubjekter. KAs standpunkt har vært – og er – at kirken organisatorisk må bygges nedenfra. Dvs. at det i organiseringen av kirken må legges grunnleggende vekt på soknet.

KA ønsker ikke en tenkning som bygger på at kirken er en korporasjon hvor øverste organ fordeler makt nedover. KA ønsker en tenkning der kirken er en organisasjon hvor makten avgis oppover fra lokale til sentrale organ. Dette er en tenkning i pakt med de demokratiske prinsipper vårt moderne samfunn er bygget på – og ikke arven fra eneveldet og de føydale prinsipper som preget tidligere tider. Balansepunktet mellom *demokrati og embete* må redefineres.

Bispeembetet i dag preges av at biskopene er:

- utøvere av et selvstendig styringsansvar
- medansvarlige i kirkestyret gjennom sin deltagelse i demokratiske styringsorganer
- selvstendige teologisk tilsynsansvarlige

Ved at alle disse hester ris samtidig, oppstår det uklarhet om bispeembetets særlige egenart og dets forhold til kirkens demokratiske organer. KAs standpunkt har vært at maktfordelingen i kirken ville være tjent med en klarere fordeling av ansvar mellom demokratiske organer og (bispe)embetet. Dette bør få organisatoriske konsekvenser i en ny kirkeordning. Dette må skje ut fra målsettingen om at embetets mandat blir tydeligere og demokratiet i kirken bli styrket.

Det er disse hovedtrekk i utviklingen de siste 25 år.

- Kirken har fått nye demokratiske organer og disse er gitt stadig utvidede fullmakter til å styre
- De demokratiske organer skal bestå av folkevalgte og representanter for embete slik at den styring som utøves skjer på basis av den kompetanse lekfolk og embete utgjør til sammen (prest i menighetsråd, biskop i bispedømmeråd og biskopene i Kirkemøtet)
- Det særnorske er at representasjonen fra lekfolk er todelt – med valgte representanter for frivillige og ansatte som to grupper. Dette finnes det ingen parallell til i sammenlignbare kirkeordninger. Ordningen er gjennomført regionalt (bispedømmeråd) og sentral (Kirkemøte), men ikke lokalt (menighetsråd og Kirkelig fellesråd)
- Bispeembetet har i tillegg utviklet seg langs disse linjer:
  - Som selvstendig organ med styringsoppgaver. Ny tjenesteordning for biskoper et eksempel på at biskopene skal være ledere av virksomhet (prestetjenesten). Dette er en videreføring av embetstradisjonen med basis i Grunnlovens § 16 og ikke avpasset en demokratisk utvikling av kirkestyret

- Som selvstendig teologisk tilsynsansvarlig. Det nye er at dette også er kombinert med forvaltningsmyndighet på sentrale områder for tilsynsansvaret (ordinasjonsmyndigheten, gi bindende pålegg, myndighet i forhold til presterettigheter, godkjenne andre kirkesamfunns ordinasjoner osv)

Kirkens demokratisering handler ikke bare om oppslutning ved valg og valgordninger. Kirkens demokratisering handler også om fordeling av myndighet mellom demokratiske organer, embetsstruktur og ansattes medbestemmelse.

Det er på tide å reformere kirkens ordninger under hensyn til økt demokratisering. Det gjelder særlig i forhold de organer som tillegges virksomhetsansvaret og arbeidsgiveransvaret. Dette vil ha disse komponenter ved oppbygging av kirkens ordninger:

- Virksomhets- og arbeidsgiveransvar ligger hos valgte styringsorganer
- Ledelsen på vegne av styringsorganene ivaretas av en daglig leder som styringsorganet selv har tilsatt
- De ansatte utøver medbestemmelse i styringsorganet (både embete og ansatte)
- Faglige medarbeidere stimuleres i sin selvstendige utøvelse av oppgavene
- Tilsynsfunksjonen i kirken styrkes

3.3 En kirkemodell

3.3.1 Lokalt nivå

Soknet er den grunnleggende enhet i kirken. Soknet er eget rettssubjekt. Kirkene er soknets eiendom. For å få mer slagkraftige sokn bør det vurderes

- å slå sammen sokn
- å etablere frivillig samarbeid mellom sokn

Menighetsrådet er soknets tiltaksorgan. Menighetsrådet har et selvstendig ansvar for virksomheten og er/skal være i rettslig forstand ikke underlagt Kirkemøtet. Menighetsrådet velges ved direkte valg.

Det etableres et samarbeidsorgan mellom kommune og kirke i den enkelte kommune der det ikke er samsvar mellom kommune- og soknenivå. Ordningen med Kirkelig fellesråd oppheves.

3.3.2 Regionalt nivå 1

Det etableres et nytt kirkelig mellomnivå. Mellomnivået ledes av et styringsorgan valgt ved direkte valg. Alle kommuner skal være representert med en folkevalgt fra minimum ett av soknene i kommunen. Mellomnivået skal rettslig sett være en representant for soknet (slik Kirkelig fellesråd er i dag).

Mellomnivået ivaretar arbeidsgiveransvar, virksomhetsansvar og kirkelige bygg/anlegg. Arbeidsgiveransvaret omfatter alle tilsatte – også prester og proster. Hele virksomhetsansvaret legges til organet i og med at opphevelsen av Grunnlovens § 16 medfører at ”de forordnede tjenester” for embetet blir en del av den samlede virksomhet. Det trenges derfor ikke en egen ledelse (biskop-prost) av dette virksomhetsområde spesielt.

Mellomnivået bør omfatte et område som har minimum 50 årsverk. Enheter med færre årsverk vil være nødvendig i enkelte områder på grunn av befolkningsstruktur og avstander. Det er ikke nødvendig med en avgrensning i størrelse oppover: de største byene kan utgjøre en enhet. Mellomnivået kan selv gjøre vedtak om egen organisering. Det skulle med dette bli ca. 75-150 enheter på landsbasis.

Mellomnivået skal ha en daglig leder av virksomheten som tilsettes særskilt for denne funksjonen. (Det kan f.eks ikke tillegges en prost i tillegg til prostefunksjonen).

Mellomnivåets økonomi avhenger av valg av finansieringsordning.

- Enten kommer all lønn til kirkelige ansatte fra staten og fra kommunene som midler til vedlikehold av bygg/anlegg.
- Eller ansvarsfordelingen mellom stat og kommune blir som nå.

Hovedpoenger er at mellomnivået er tilskuddsmottaker og forvalter felles økonomi på vegne av soknene – og at dette muliggjør et felles arbeidsgiveransvar. Tilskuddsordninger, tilskuddsnivå og ansvarsfordeling må utredes særskilt.

Siden vi befinner oss på norsk grunn, kjenner vi den inngrodde skepsis til og protest mot å innrulleres i nye enheter som en obligatorisk ordning. Det vil derfor være viktig at lovverket appellerer like mye til frivillig samarbeid mellom soknene av fornuftshensyn – som lovbestemt tvang til å organisere seg i større enheter. Her trengs mye intelligens og klokskap både fra utredere og lovgivere.

Det blir viktig å finne et navn som kommuniserer mellomnivåets mandat. Det generelle navn kan være ”regionalt kirkeråd” og hvert råd kalles: ”NN kirkeråd”. (Dagens navn på prosti kan her være en rettesnor). ”Prostistyre” kunne være et annet navn, men navnet kan oppfattes for internt. ”Regionalt kirkestyre” kunne også brukes, men betegner like mye en funksjon som et organ.

Det etableres et samarbeidsorgan mellom de regionale kirkeråd i et bispedømme for å drøfte fellesoppgaver i bispedømmet.

3.3.3 Regionalt nivå 2

Bispedømmerådene i nåværende form legges ned og erstattes av regionale kirkeråd på mellomnivå. Lederne i de regionale kirkeråd etableres et samarbeidsorgan for å drøfte fellesoppgaver i bispedømmet.

3.3.4 Regionalt nivå 3

Bispeembetet i dag preges av at biskopene er:

- utøvere av et selvstendig styringsansvar (en episkopal kirkeforståelse)
- medansvarlige i kirkestyret gjennom sin deltagelse i demokratiske styringsorganer
- selvstendige teologisk tilsynsansvarlige

Bortfall av Grunnlovens § 16 bør innebære at bispeembetet en i ny kirkeordning redefineres som tilsynsembete – med tilhørende forvaltningsoppgaver. Tilsynsansvaret forstås ikke lenger i styringskategorier. Dette er et viktig bidrag til kirkens demokratisering.

Til tilsynsfunksjon vil selvsagt ligge et mangfold av arbeids- og inspirasjonsmåter i forhold til organer og ansatte.

Tilsynsoppgavene bør ikke inneholde bare det som ligger til bispeembetet *i teologisk forstand*. Det kan ligge også det som i dag er innarbeidet på andre samfunnsområder i form av klageadgang for individer og grupper i forhold organers disposisjoner og vedtak. En kirkelig *ombudsfunksjon* kan naturlig kobles til bispeembetes teologiske egenart.

Det kan også ligge en selvstendig rett for biskopen til å føre en *kirkelig legalitetskontroll* ved styringsorganenes vedtak og disposisjoner – altså en løpende vurdering av hva organene faktisk gjør på bakgrunn av overordnede planer og vedtak. Dette kan ligne på Fylkesmannens rolle i forvaltningen. På det kirkelige område vil en slik funksjon naturlig kunne kombineres en aktiv ideologisk lederrolle som fastholder overordede mål, retning og driv i det arbeid organer, staber og frivillige står i. *Visitat* kan være en arbeidsform i dette.

Biskopen disponerer en stab hvor biskopen er daglig leder.

En slik redefinerings av bispeembete trenger videre konkretisering. En utvikling langs disse linjer vil både styrke demokratiet i kirken og bidra til å klargjøre ytterligere bispeembetets ansvar.

3.3.5 Sentralt nivå

Den norske kirke lovfestes som egen rettssubjekt. Kirkemøtet representerer dette rettssubjekt og er kirkens øverste organ. Kirkemøtets mandat har følgende elementer:

- Kirkemøtet vedtar kirkeordning innenfor de rammer Stortinget har fastsatt i Lov om Den norske kirke.
- Kirkemøtet vedtar planer for virksomheten. Kirkerådet ivaretar de løpende oppgavene og har en daglig leder.
- Kirkemøtet har ansvar for forvaltningen av Opplysningsvesenets Fond (som Stortinget bør fastslå at tilhører DnK)

Denne løsning innebærer at trossamfunnet Den norske kirke får selvstendig rettslig status, vedtar sine egne lover og disponerer sin egen formue.

Siden Den norske kirke med dette får to rettssubjekter – det sentrale og lokale nivå – må det etter svensk modell fastsettes grensene for myndighetsutøvelse. Dette kan være at Kirkemøtet ikke har rett til å gripe inn på områder hvor soknet har myndigheten. Kirkens driftsmidler disponeres av det andre rettssubjekt – soknet.

Arbeidsgiver- og virksomhetsansvar knyttes til soknet som rettssubjekt – ikke til Kirkemøtet.

Bør Kirkemøtet fortsatt være en stenderliknende forsamling – dvs. sammensatt av valgte lekfolk, biskopene, valgte prester, valgte representanter for øvrige ansatte? Eller kan Kirkemøtet sammensettes etter andre prinsipper? Funksjonen som lovgivende organ tilsier en bred representativitet i sammensetningen.

Spørsmålet om valgordning er viktig. Jeg velger å legge KAs strategiplan til grunn (og ikke landsrådets vedtak i fjor) når jeg fremhever styrken i at Kirkemøtet velges ved direkte valg av kirkens medlemmer på soknenivå. Geografisk område som grunnlag for representasjonen bør være det regionale forvaltningsnivå.

Jeg tror det historiske kompromiss ligger nærmere KAs strategiplan enn landsrådets høringsvar i fjor!

3.3.6 Forvaltningsnivå

Kirkemodellen gir Den norske kirke 4 forvaltningsnivå:

- Soknet (som eget rettssubjekt) med menighetsrådet som organ
- Regionale kirkeråd
- Biskopen
- Kirkemøte (DnK som eget rettssubjekt) og Kirkerådet som organ for Kirkemøtet

Med dette er det gitt noen innspill – både til pågående politiske prosess og til kirkens egen arbeid med kirkeordningene.